

Ekonom Pikora: Lidé zchudli. Šíleně. A moc si nepolepší

- CZ24 News | 8. února 2024

ČESKO: „Podle mě je řada lidí naivních v tom, co očekávají, když stát bude vlastnit nějaký podnik. Nepůjde o státní podnik, ale o akciovou společnost a i ta se musí snažit maximalizovat zisk,“ říká pro ParlamentníListy.cz ekonom investiční skupiny Comfort Finance Group Vladimír Pikora. Vyjadřuje se také k poklesu živnostníků, přijetí eura či dostavbě jaderných elektráren.

Česká ekonomika je v recesi, ale prý se z ní dostává. Opravdu už jsme z nejhoršího venku?

Nepochybuji o tom. Když se podíváme na poslední data ohledně hrubého domácího produktu (HDP) ve čtvrtém kvartálu, tak se ukázalo, že na meziroční bázi ekonomika stále klesá, nicméně na mezikvartální bázi již roste. A to jsme tady tři kvartály neviděli. To je jasný obrat k lepšímu. Nicméně nejde o nic dramatického, abychom mohli jásat.

Předpokládám, že v příštím roce ekonomika poroste, ale ne tak rychle, jak politici počítají. Ministerstvo financí původně na konci roku počítalo s tím, že ekonomika poroste o 1,9 %. Nedávno snížili svůj odhad jen na 1,2 %. Osobně bych byl ještě opatrnější. Když budeme počítat s jedním procentem, bude to přesnější. Máme totiž nepříznivé vnější prostředí. Nedaří se Německu, ale i českému průmyslu. Počítat s větším růstem je nebezpečné a nejspíš se to odrazí i ve státním rozpočtu, který byl postaven na relativně optimistickém odhadu růstu ekonomiky. Tím pádem bych se vůbec nedivil, kdyby nakonec příjmy státu byly nižší, než stát původně očekával.

Mnoho politiků, třeba bývalý ministr průmyslu Jan Mládek, se hodně obává negativních očekávání obyvatelstva. Jak velká je to hrozba?

Opravdu velká. Je zajímavé, že zatímco my ekonomové jsme relativně optimističtí a vidíme světlo na konci tunelu, očekáváme sice malé, ale přesto nějaké zlepšení, řada lidí na ulici, ale i podnikatelů je skeptická. Neočekává, že ten vývoj bude tak dobrý. Myslí si, že se tato vláda nepropracuje ke zlepšení. Není to ale pravda. Podaří se snížit inflaci, a to zásadním způsobem. Během letošního roku bychom se mohli dostat někam do intervalu dvě až tři procenta, což znamená, že by se i reálně měly zvýšit mzdy.

Pokud vycházím z toho, že mzdy porostou zhruba o nějakých šest až sedm procent, v tu chvíli při inflaci tří procent půjde o reálný růst o tři procenta. Takže nějaký takový růst můžeme čekat. V posledních letech jsme, co se týče životní úrovně, padali. Životní úroveň kvůli propadu reálných mezd poklesla. Viděli jsme několik kvartálů dvouciferný pokles. To bylo šílené a obyvatelstvo opravdu zchudlo. Nicméně letos bude malinký nárůst. A protože bude malinký, nelze očekávat dramatické změny v ekonomice. Konečně se dostaví růst domácí poptávky, ekonomice to pomůže, ale nepůjde o žádné drama.

Ostatně právě Mládek kdysi mluvil o parazitujících živnostnících. Vláda jim také utahuje šrouby, například hodně zvedla sociální pojištění. Kam až to může vést?

Je to zlé. Podnikatelé v české ekonomice přestávají podnikat. Končí. Měli jsme tu rekordní pokles živnostníků, který jsme viděli naposledy v devadesátých letech. Lidé vidí, že podnikání je složitější, jsou na ně kladeny větší byrokratické nároky a mají větší daně. Pro řadu lidí přestává být zajímavé podnikat a je pro ně jednodušší a nervově méně vyčerpávající, když se nechají zaměstnat. Toho, co se na ně valí, je prostě moc.

Dnes máme problém, že v Poslanecké sněmovně není žádná pravicová strana. A tak řada lidí hledá

alternativu na pravici. Ta se možná někde zformuje a lze něco očekávat. Lze však něco očekávat i na straně levice, protože řada lidí by chtěla autentickou levici, tu klasickou, a ne tu progresivní. Dokážu si v tomto ohledu představit, že se komunisté vrátí do Poslanecké sněmovny. V posledním průzkumu mají nadějný výsledek. Taková je poptávka.

Stát začíná skupovat soukromé podniky, což je podle vás plíživá cesta k socialismu a chudobě. Mnozí kritici vlády ale právě po tom volali s tím, že je třeba posílit strategickou roli státu v důležitých odvětvích. Co s tím?

Podle mě je řada lidí naivních v tom, co očekávají, když stát bude vlastnit nějaký podnik. Nepůjde totiž o státní podnik, ale o akciovou společnost a i ta se musí snažit maximalizovat zisk. ČEZ je dojnou krávou státu. V loňském roce z něj dostal ohromné miliardy. Představa, že když bude podnik státní, tak najednou zlevní elektřina, mi přijde dost naivní. Politici totiž potřebují, aby peníze proudily do státního rozpočtu, a ne aby probíhala sociální politika na základě cen elektřiny podniku ovládaného státem. Navíc si myslím, že nakonec by na tom skutečně vydělali hlavně obchodníci s energií, kteří ji přeprodávají. Ti by pak, kdyby se stát nesnažil o maximalizaci zisku, měli rekordní zisky. Rozumím tomu, co lidé říkají a přejí si, ale myslím si, že to říkají proto, že nevidí do střev tohoto podnikání a slibují si od toho něco úplně jiného, než by nakonec nastalo.

A to, že se blíží socialismus, je jednoznačné. Socialismus můžeme definovat kromě jiného třeba tím, že stát má velké zastoupení v ekonomice a ovládá HDP skrze státní podniky. A to je přesně ono. Neustále se zde něco kupuje, přestože se na to nyní hází rouška bezpečnostních důvodů a strategie. Já tady ale žádnou moc velkou strategii nevidím. Když stát nakoupí benzínové pumpy, tak třeba bezpečnostní důvod nemohu najít. Spíše si myslím, že tady někdo velmi dobře zpeněžil něco, o co tak velký zájem nebyl. Nedává mi smysl, aby stát skupoval benzínky. Pokud chce zabránit nějakému strategickému riziku, považuji za lepší investovat více peněz do hmotných rezerv.

Informaci o zestátnění ČEZ vypustil ministr vnitra Vít Rakušan, ale pak to vzal zpět. Šíří se dohady. Je to dobrá komunikační strategie?

To je učebnicový příklad špatné komunikační strategie. Ministr něco řekl, pár hodin poté to odvolal a člověk by čekal, že to lidé vezmou. Jenže ono to vyvolalo dohady, spekulace, šeptandu. Mluví se o tom, že to, co řekl jako první, je pravda, a lidé tomu věří. A když se začalo mluvit o čtyřech jaderných blocích, řada lidí mezi řádky počítá s tím, že pro plnou realizaci bude nutné, aby měl stát ČEZ plně ve vlastních rukou. Tedy stoprocentní podíl státu. To je dost divné, protože se najednou ukázalo,

kolik investorů, médií a tak dále nevěří tomu, že se ministr spletl.

Naznačil jste, že výběr kandidátů na výstavbu jaderných bloků je velice úzký, takže se to dost prodraží. Ale jak to jinak udělat, když není kde brát?

Není moc z čeho brát. To je pravda. Čím víc firem soutěží, tím lepší cena pro stát. Ve chvíli, kdy si řekneme, že někoho vyloučíme, někomu dáme nesplnitelné podmínky, jak tomu má být u Westinghousu, tak sami sebe poškozujeme. Cena bude vysoká, takže bych se nedivil, kdyby se ukázalo, že žádné nové jaderné bloky nebudou a vše se vyřeší tak, že se postaví plynové elektrárny, které budou snazší na výstavbu, půjde to rychleji a bude tam větší manévrovací prostor. Ve chvíli, kdy se zadlužíme na desítky let, abychom něco postavili, když v novinách stále čteme, jak rychle se rozvíjejí nové technologie jako jaderná fúze, si říkám, jestli to je vůbec rozumné.

Možná by bylo rozumnější jít cestou nějaké úspornější technologie, která nebude tak dlouhodobá. Mohla by nám totiž pomoci překonat určité období a pak se soustředit na nové technologie. Technologický růst planety se opravdu urychluje. Globální poznání rychle roste a investovat do něčeho, co už je vlastně zastaralé, se mi nezdá úplně nejlepší. Atom je prostě pekelně drahý a my na to nemáme. Když se stavějí jaderné elektrárny, je běžné, že se cena nakonec navýší. A to je zásadní. Byl by úspěch, kdyby se navýšila jen v desítkách procent. Dnes se cena odhaduje na tři biliony korun, což jsme skoro na polovině HDP. Když vyjdeme z toho, že se cena reálně zdvojnásobí, tak jsme na celém HDP. Neumím si představit vydat tak astronomickou částku. Tak gigantický projekt tady ještě nebyl.

Jsme dvacet let v Evropské unii a od vlády slyšíme jen samé superlativy. Jak se nám žije dobře, jak Evropa prosperuje, jak si nemáme na co stěžovat. Nežijí vládní politici ve vlastním virtuálním světě?

To je ale běžný volební marketing. Na sociálních sítích vidím často ty hlášky, čeho všeho bylo dosaženo. Budťo to je něco na úrovni: „Zařídili jsme, že ráno vyšlo slunce!“ anebo jde o hodně diskutovatelná prohlášení. Tohle bych nehodnotil. Je to marketing. Blíží se mnohé volby a politici to dělat musejí. To mě nepřekvapuje. Spíše mě překvapuje to, že zde budou z veřejných peněz placené billboardy, které nám to budou hlásat. To mi vadí.

Je v těchto nejistých dobách dobré přecházet na euro?

Ekonomický pohled ukazuje, že když se podíváme na nám nejbližší Slovensko, tak mu euro nic zázračného nepřineslo. Bylo jim slibováno, že budou více zapojeni do mezinárodního obchodu v rámci EU, a tím pádem ekonomika poroste. Když se podíváte na průměr za šest let zpátky a porovnáte Česko se Slovenskem, tak je průměr identický. Je jedno, jestli máte korunu, nebo euro. A kdybych šel takto po jednotlivých indikátorech, zjistím, že to platí v mnoha věcech, že euro nic super nepřineslo.

Viděli jsme, že loni měli v několika měsících Slováci vyšší inflaci než my. Takže nebyla pravda, že kdybychom měli euro, máme menší inflaci. Když se budeme porovnávat s ekonomikou, která není závislá na ruské energii, třeba jako Francie, tam mají inflaci nižší, ale při srovnání s někým nám podobným zjistíme, že to neplatí. Pro domácnosti je zásadní, že máme podstatně nižší nezaměstnanost než na Slovensku. A tam mají euro tak dlouho, že by se dalo očekávat, že by mohlo dojít k nějakým změnám. Nenastaly. Kdyby bylo na Slovensku opravdu dobře, tak by zůstávali doma a nejezdili do Česka. Toto není falešný argument, jak někteří tvrdí, protože euro se přijímalo proto, aby se Slováci měli lépe. Ale to se jim stále nedaří.

Takže jediné, čeho bychom s eurem dosáhli, by byl astronomický dluh. Slováci poté, co přijali euro, si svůj dluh skoro zdvojnásobili. A něco podobného bychom zažili i u nás. Z politického hlediska je to také dost problematické. Většina domácností totiž euro nechce. Občané si uvědomili, že euro s sebou přináší třeba i záchranu předluženého státu, jako bylo Řecko. I proto mají z eura velkou obavu. V jednom průzkumu je to 72, v jiném 62 procent. To jsou ohromná čísla a tuto drtivou většinu populace je potřeba respektovat. Nechápu, že se zde objevují prohlášení některých stran: „My je respektovat nebudeme!“

[ZDROJ](#)